

تغییر اسنادها و بهبود انگیزه آموختن در دانش آموزان از راه پس خورانددهی

Changing student attributions and improvement of their learning motivation through feedback

تاریخ دریافت: ۱۳۹۰/۴/۲۱ تاریخ پذیرش: ۱۳۹۱/۵/۱۹

Tarazi Z. MSc[✉], Hamidi MA. PhD
Khademi M. PhD

زهرا ترازوی[✉]، منصورعلی حمیدی^۱
ملوک خادمی^۱

Abstract

Introduction: The purpose of the present study is to improve the quality of education through the illustration of methods for changing student attributions and improvement in their motivational levels for learning.

Method: An instructional program and feedback were used with two groups (29 in the case group and 28 in the control group) of high school students in a semi-experimental framework. The case group received feedback. The two groups were evaluated using a pretest and posttest model and then followed up. The Peterson Attributional Style Questionnaire (ASQ) was used to measure both positive and negative events. Finally, data were analyzed using analysis of covariance (ANCOVA).

Results: In the case group, the learning motivation of students through feedback improved and their negative attributions changed significantly. Moreover, improvement in learning motivation lasted for about 2 months following the feedback program.

Conclusion: Results suggest that the learning motivation of students receiving feedback is significantly improved, as well as sustained, and attributions change positively.

Keywords: Learning Motivation, Instructional Program, Attribution, Feedback, Student

چکیده

مقدمه: پژوهش حاضر با هدف بهبود کیفیت آموزشی از راه شناساندن راهی برای تغییر اسنادها و بهبود انگیزه آموختن دانش آموزان اجرا شد. **روش:** برنامه آموزشی همراه با پس خورانددهی در چهارچوب نیمه آزمایشی متشکل از دو گروه (۲۹ نفر گروه آزمایشی و ۲۸ نفر گروه گواه) دانش آموزان دبیرستان بررسی شد. گروه آزمایش پس خورانددهی را دریافت نمود. سپس دو گروه مورد ارزیابی به روش پیش آزمون و پس آزمون و پیگیری قرار گرفتند. ابزار مورد استفاده در این پژوهش، پرسشنامه سبک اسناد (ASQ) پترسون برای سنجش وقایع خوشایند و ناخوشایند بود. داده‌های بدست آمده با استفاده از روش آماری کوواریانس (ANCOVA) مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت.

یافته‌ها: انگیزه آموختن دانش آموزان در گروه آزمایشی با برنامه آموزشی همراه با پس خورانددهی بهبود یافت و اسنادهای کاهنده آنان تغییر یافت. به علاوه، پایداری بهبود انگیزه آموختن دانش آموزان ۲ ماه پس از برنامه آموزشی همراه با پس خورانددهی همچنان پایدار باقی ماند.

نتیجه گیری: نتایج پژوهش نشان داد که انگیزه آموختن دانش آموزان در دوره‌ای که در آن پس خورانددهی می‌شد، بهبود چشمگیر و پایداری یافته‌اند و اسنادهای آنان نیز تغییر مثبتی یافته‌اند.

کلیدواژه‌ها: انگیزه آموختن، برنامه آموزشی، اسناد، پس خورانددهی، دانش آموز

✉ Corresponding Author: Faculty of Psychology and Educational Sciences, Al-Zahra University, Tehran, Iran
E-mail: tarazi_n@yahoo.com

✉ دانشکده علوم تربیتی و روانشناسی، دانشگاه الزهرا (س)، تهران، ایران
۱- دانشکده علوم تربیتی و روانشناسی، دانشگاه الزهرا (س)، تهران، ایران

مقدمه

بررسی وضعیت دانش‌آموزان در آموزشگاه‌های کشور در سال‌های اخیر نشان‌دهنده آن است که برخلاف استعداد بالای تحصیلی دانش‌آموزان از یک سو و سطح کیفی بالای برخی آموزشگاه‌ها از سوی دیگر، عده‌ای از دانش‌آموزان با افت تحصیلی مواجه می‌شوند [۱]. پیشرفت کمی در آموزشگاه‌ها بدون توجه کافی به کیفیت و برنامه‌های آموزشی مناسب، افت تحصیلی در آموزشگاه‌ها را به دنبال خواهد داشت و بخشی از منابع مادی و مالی و استعدادهای بالقوه انسانی در آموزشگاه‌ها با ترک تحصیل، مشروطی، اخراج و ... به هدر می‌رود و پیامدهای ناگواری در زندگی فردی و اجتماعی به جای می‌گذارد. کاهش کیفیت آموزشی علاوه بر ایجاد خسارت برای نهاد آموزش و پرورش منجر به از دست رفتن فرصت‌های مطلوب برای دانش‌آموزان نیز می‌شود [۲]. در کشور ما بیش از دوازده میلیون دانش‌آموز در دوره‌های سه‌گانه ابتدایی، راهنمایی و دبیرستان مشغول به تحصیل هستند، و سالانه بخشی از بودجه کشور به دلیل افت تحصیلی و کارکرد آموزشی پایین دانش‌آموزان به هدر می‌رود [۳]. امروزه نظریه نوین سازه‌یابی گری که دیدگاه آن مبتنی بر ساماندهی فعالیت‌های آموزشی است می‌تواند در ارائه برنامه‌های بهینه آموزشی موثر باشد. نظریه سازه‌یابی گری، بر سازه بودن شناخت آدمی پافشاری می‌کند و در چند سال گذشته نگاه آموزش‌شناسان را به خود کشانده، از منظر این دیدگاه گفتارهای صریح دبیر در زمینه آموختن، به سازماندهی دانسته‌های دانش‌آموزان، بازنگری برداشت‌های آنان از مطالب درسی و پیوند پنداشت‌های دانش‌آموزان کمک بسیاری می‌کند [۴]. از آنجا که انجام هر کاری و در آن میان آموختن انگیزه ویژه آن کار را می‌خواهد، انگیزه آموختن چرایی و چگونگی آغاز، پیگیری و انجام کار آموختن را فراهم می‌کند. انگیزه، عامل موثری در آموختن است و واکنش‌های دانش‌آموزان را در راستای برنامه‌ریزی، سازماندهی، بازبینی، تصمیم‌گیری، حل مسئله و ارزیابی هدایت می‌کند. انگیزه عامل درونی است که دانش‌آموزان را برای ساختن دانش برمی‌انگیزاند. پیازنه در نظریه سازه‌یابی گری فردی، انگیزه آموختن را نیرویی می‌داند که توسط هدف هدایت شده و منجر به تحریک فرد می‌گردد و این رفتار تا رسیدن به هدف ادامه می‌یابد [۵]. در این میان یکی از مفاهیمی که با انگیزه و روانشناسی تربیتی ارتباط پیدا می‌کند، محبت سبک‌های اسنادی است. مفهوم «سبک اسناد» به سبک تبیینی اشاره می‌کند که افراد معمولاً برای رویداد معینی ارایه می‌دهند [۶]. سبک اسنادی به عنوان یک الگوی عاداتی در تبیین رویدادهای محیطی می‌تواند

جهت‌دهنده حالت‌های اشخاص باشد [۷]. هایدلر برای اولین بار بایدهای نظری اسنادی را ارایه کرد و علل را به خود افراد (درونی) و عوامل محیطی (بیرونی) تقسیم کرد. واینر، با حمایت از بعد درونی- بیرونی، بعد ثبات را در مورد درجه ثبات زمانی از علت‌ها و مولفه سوم را با عنوان قابلیت کنترل به نظریه هایدلر اضافه کرد و در نهایت آبرامسون، سلیگمن و تیزدل الگوی تبیینی افراد برای رویدادهای مثبت و منفی را در سه بعد درونی- بیرونی، کلی- اختصاصی، پایدار- ناپایدار تقسیم‌بندی کردند [۸، ۹]. دانش‌آموزانی که معمولاً برای رویدادهای بد، تبیین‌های درونی، پایدار و کلی ارایه می‌دهند احتمالاً انگیزه آموختن کمتری نسبت به دانش‌آموزانی که رویدادهای بد را با توجه به علل بیرونی، ناپایدار و خاص تبیین می‌کنند دارند. همچنین، دانش‌آموزانی که رویدادهای مثبت را با توجه به علل بیرونی، ناپایدار و خاص تبیین می‌کنند در مقایسه با دانش‌آموزانی که برای رویدادهای مثبت، تبیین‌های درونی، پایدار و کلی ارایه می‌دهند، انگیزه آموختن کمتری دارند [۱۰]. مطالعه اسناد در موقعیت‌های آموزشی توجه بسیاری از پژوهشگران را به خود معطوف نموده است. در مطالعه ناکلین، تری، مورتی- ولیماکی دلایل موفقیت و شکست در کارکرد آموزشی به دو طبقه اسنادهای درونی (توانایی و تلاش) و اسنادهای بیرونی (دشواری تکلیف و شانس) تقسیم شد. به اعتقاد آنها، اغلب اسنادهای مربوط به تلاش، ناپایدار و مهارپذیر هستند؛ برخلاف اسنادهای مرتبط با توانایی که معمولاً پایدار و مهارناپذیرند [۱۱]. نتایج پژوهش دوک [۱۲] نیز نشان می‌دهد علل شکست توانایی کم نیست بلکه این یک پنداشت نادرست است و می‌تواند به این باور تبدیل شود که علت شکست تلاش کم یا تمرین ناکافی است. از نظر وی، وقتی دبیران به طور صحیح ناکامی را به تلاش کم یا عدم تمرین ربط می‌دهند، در واقع معتقدند دانش‌آموز با تلاش و تمرین، توانایی موفق شدن را دارد. دانش‌آموزان به دلایل متفاوتی در مدرسه شکست می‌خورند و نسبت به توانایی‌های آموختن خود تردید می‌کنند و عملکرد آموزشی خویش را مهارناپذیر در نظر می‌گیرند. این باورها موجب کاهش انگیزه آموختن، ناکامی و انجام ندادن تکالیف مدرسه می‌شود، عدم تلاش و پافشاری به شکست‌های بعدی و تقویت عقاید منفی می‌انجامد. در نتیجه، دانش‌آموزان موفقیت‌های خود را معلول وضع بیرونی (آسان بودن تکلیف، خوش‌شانسی، یاری‌رسانی معلم) قلمداد می‌کنند و شکست‌ها را به توانایی پایین (اسناد درونی، پایدار، کلی) نسبت می‌دهند که به طور منفی، انگیزه آموختن، کارکرد آموزشی و کیفیت آموزشی را تحت تاثیر قرار می‌دهد [۱۳]. مروری بر پژوهش‌های مرتبط

آموزشی همراه با پس‌خوراندن شاید بتواند منجر به تغییر اسنادهای منفی و بهبود انگیزه آموختن دانش‌آموزان ایرانی گردد. به دلیل اینکه تنها نشان دادن سودمندی - ناسودمندی برنامه مدنظر بود، نمونه‌گیری در سطح کشوری انجام نشد. پراشکار است که جامعه پژوهشی، دانش‌آموزان در همه رده‌های آموزشی هستند ولی با توجه به چشم‌گیرتر بودن مسأله در رده دبیرستان، آزمودنی‌های این پژوهش از میان دبیرستانی‌ها هستند. دو گروه مورد مطالعه دانش‌آموزانی بودند که یک درس مشخص را در سال اول دبیرستان در یکی از آموزشگاه‌های تهران می‌گذراندند. شایان ذکر است که گزینش آموزشگاه، پایه تحصیلی و گروه‌ها با امکان دسترسی پژوهشگر با این دو گروه همخوانی داشت ولی نامگذاری گروه‌ها به دسته‌های مورد آزمایش و گواه تصادفی بود. پس از برنامه، دو گروه از نظر سبک اسنادی مقایسه شدند. از هر دو گروه پیش‌آزمون و پس‌آزمون گرفته شد. در دوازده نشست، در حالی که گروه آزمایشی برنامه همراه با پس‌خوراندن دبیر را می‌گذراندند، گروه مقایسه بدون پس‌خوراندن با همان دبیر به کار خود ادامه داد. دانش‌آموزان گروه آزمایشی در هر نشست متناسب با درس موردنظر و متناسب با اشکالات موجود در تکلیف پس‌خوراندن گفتاری، نوشتاری، نگاهی و حرکتی دریافت می‌کردند. شمار دانش‌آموزان در گروه آزمایشی ۲۹ نفر و در گروه گواه ۲۸ نفر بود.

پرسشنامه سبک اسناد (ASQ): برای داده‌گیری در زمینه سبک اسناد از ابزار از پیش ساخته شده سبک اسناد (ASQ) استفاده شد. این پرسشنامه ابزار خود گزارش دهی است که توسط پترسون و همکاران تهیه شد و اسنادهای علی افراد را برای پیامدهای مثبت و منفی در طول ابعاد درونی- بیرونی، پایدار- ناپایدار و کلی- اختصاصی (متناسب با اهمیتی که افراد به آن پیامدها می‌دهند) اندازه‌گیری می‌کند. این پرسشنامه دارای ۱۲ موقعیت فرضی است که ۶ موقعیت دربرگیرنده پیامدهای مثبت و ۶ موقعیت دربرگیرنده پیامدهای منفی است. این موقعیت‌ها شامل موارد مهم زندگی فرد از قبیل شکست و یا موفقیت در شغل، انتخاب دانشگاه، رابطه با دیگران و ... است. پس از ارایه پرسشنامه به آزمودنی، از او خواسته شد تا تصور کند که هر یک از موقعیت‌ها برای او اتفاق افتاده است و خود را در آن شرایط فرض کند و به سوال‌ها در مورد هر یک از موقعیت‌ها پاسخ دهد. سپس از آزمودنی‌ها خواسته شد که برای هر یک از ۱۲ رویداد فرضی، علتی را ذکر کرده و آن علت را در مقیاس‌هایی که با سه تبیین موردنظر متناسب است، درجه‌بندی نمایند. ۶ مورد از این رویدادها خوشایند و ۶ مورد دیگر ناخوشایند بودند. هر یک از این رویدادها شامل

با سبک اسناد نشان می‌دهد سبک اسناد یک خصیصه پایدار شخصیتی نیست و قابلیت تغییر دارد. بنابراین، در محیط آموزشی دبیران با شناخت سبک اسناد بدبینانه دانش‌آموزان می‌توانند در جهت تغییر آن اقدام کنند [۱۲، ۱۴]. /ادانل [۵] برای بهبود انگیزه آموختن دانش‌آموزان به ۴ عامل اشاره می‌کند که شامل صمیمیت در روابط فردی، درک درست از وضعیت دانش‌آموز، پس‌خوراندن به دانش‌آموز و هدایت و حمایت توأم با همدلی هستند. پس‌خوراندن آموزشی جملات توصیفی هستند که به منظور ایجاد انگیزه در دانش‌آموزان داده می‌شود، اما هدف از این پس‌خوراندن این نیست که صرفاً دانش‌آموز تشویق شود، در صورتی این پس‌خوراندن ارزشمند هستند که برای هر دانش‌آموز به طور خاص داده شود، بلافاصله پس از آزمون و یا انجام فعالیت باشد و در جهت هدایت دانش‌آموز به سوی دریافتن نقص کار و هدایتگر رفع اشکال وی باشد. در مطالعه بوسرت [۱۵]، بین ارایه پس‌خوراندن فوری و افزایش خودکارآمدی دانش‌آموزان دبیرستانی همبستگی وجود دارد. وی بر اساس نظریه خودکارآمدی اظهار می‌دارد که دادن پس‌خوراندن فوری به دلیل پیام صریح مبنی بر اینکه هر یک از دانش‌آموزان شایستگی موفق شدن روی تکالیف را دارند، موثر است.

از آنجایی که سبک اسناد کاهنده می‌تواند کیفیت آموزشی و انگیزه آموختن دانش‌آموزان را کاهش دهد، پژوهش حاضر با هدف کمک به بهبود کیفیت آموزشی از راه شناساندن راهی برای تغییر اسنادها و بهبود انگیزه آموختن دانش‌آموزان انجام گرفت، چرا که تغییر اسنادها و افزایش انگیزه آموختن بر انجام برنامه آموزشی پس‌خوراندن استوار است. تحقیق حاضر درصدد است به این پرسش‌ها پاسخ دهد: آیا اسنادهای دانش‌آموزانی که برنامه آموزشی همراه با پس‌خوراندن را می‌گذراندند بیش از اسنادهای گروه مقایسه تغییر می‌کنند؟ و آیا انگیزه آموختن دانش‌آموزانی که برنامه آموزشی همراه با پس‌خوراندن را می‌گذراندند بیشتر و پایدارتر از دانش‌آموزانی است که این برنامه را نمی‌گذراندند؟

روش

روش پژوهش در تحقیق کنونی از لحاظ هدف، پژوهش کاربردی می‌باشد و از نظر روش‌شناسی، از نوع طرح‌های نیمه‌آزمایشی است و چهارچوب داده‌گیری برخاسته از دو گروه (آزمایش و کنترل) بود که از آنها سه بار داده‌گیری شد. در این پژوهش همچنین فرض شد که همه دانش‌آموزان ایرانی به لحاظ سبک اسنادی و انگیزه آموختن دارای مشکلات همسانی هستند و به کارگیری برنامه

استفاده شد. در بخش استنباطی، برای ارزیابی گمانه‌های پژوهشی، از روش آماری تحلیل کوواریانس (ANCOVA) استفاده شد، هدف اصلی تحلیل کوواریانس حذف آماری اثرهای متغیرهای مزاحم از متغیر وابسته است. برای نشان دادن پایداری اثر برنامه آموزشی همراه با پس‌خوراندهی در گروه آزمایشی و اینکه آیا انگیزه آموختن دانش‌آموزان بهبود یافته، از آزمون پی‌گیری دو ماه پس از برنامه آموزشی همراه با پس‌خوراندهی استفاده گردید.

یافته‌ها

دانش‌آموزان گروه‌های مورد آزمایش و کنترل از یک جنس و یک پایه تحصیلی و میانگین سنی گروه‌های آزمایش و کنترل ۱۵ سال بود. برای ارزیابی و مقایسه اسنادها در دو گروه آزمایش و کنترل، پیش و پس از اجرای برنامه آموزشی همراه با پس‌خوراندهی، پرسشنامه سنجش سبک اسنادی در دو گروه تکمیل گردید که نتایج آن در جدول ۲ نشان داده شده است. همانطور که مشاهده می‌شود، جدول شماره ۲ به مقایسه دو گروه بر پایه میانگین و انحراف استاندارد به‌دست آمده برای هریک از ابعاد سبک اسناد در سنجش پیش‌آزمون، پس‌آزمون و پیگیری پرداخته است. بالا بودن میانگین در ابعاد سبک اسناد در پس‌آزمون گروه آزمایشی نشان می‌دهد که برنامه پس‌خوراندهی در تغییر اسنادهای بدبینانه دانش‌آموزان گروه آزمایشی موثر بوده است. همچنین میانگین نمره‌ها در پس‌آزمون گروه کنترل نشان می‌دهد که سبک اسنادی دانش‌آموزان گروه کنترل تغییری نکرده است.

۴ سوال و سوال‌های مطرح شده برای کلیه رویدادها یکسان بود. به اولین سوال هر رویداد نمره‌ای تعلق نمی‌گرفت اما به ۳ سوال دیگر هر رویداد (مثلاً، رویداد درونی است یا بیرونی، پایدار است یا ناپایدار، کلی است یا اختصاصی) نمره تعلق می‌گرفت. برای هر یک از این ۳ بعد، ۷ پاسخ در قالب ۷ درجه از ۱ تا ۷، اختصاص داده شد. آزمودنی موظف بود دور یکی از این پاسخ‌ها دایره بکشد. نمرات کل برای حوادث خوب و حوادث بد، با جمع مواد مناسب (حاصل جمع پاسخ‌های آزمودنی‌ها به رویدادهای مثبت به طور جداگانه و سپس حاصل جمع رویدادهای منفی به طور جداگانه) و تقسیم حاصل جمع رویدادهای مثبت و منفی به طور جداگانه بر عدد ۶ به دست آمد. ثبات درونی ASQ توسط مطالعات متعدد بررسی شده است. در یک بررسی روی دانشجویان برای مفید بودن ASQ، آلفای کرونباخ ۰/۷ و روایی و اعتبار مناسب برای ابزار فوق به دست آمد. میزان هبستگی ASQ با پرسشنامه افسردگی بک ۰/۳۸ بود [۸]. پترسون و همکاران، آلفای ۰/۷۵ تا ۰/۷۲ را برای این پرسشنامه به دست آوردند. در ایران [۱۶] با اجرا بر روی دانشجویان، آلفای کرونباخ ۰/۷۵ برای حوادث بد درونی، ۰/۷۴ حوادث خوب درونی، ۰/۴۳ برای حوادث بد پایدار، ۰/۵۶ برای حوادث خوب پایدار، ۰/۷۲ برای حوادث بد کلی، و ۰/۷۶ برای حوادث خوب کلی به دست آمد. رجیبی و همکاران [۱۷]، با اجرای آزمون فوق بر روی ۳۹۰ دختر و پسر دبیرستانی در اهواز ضریب آلفای کرونباخ ۰/۷۳، ۰/۶ برای سبک اسناد مثبت، ۰/۶۲، ۰/۶۳ برای اسناد منفی و ۰/۶۷، ۰/۶۶ برای کل رویدادها به دست آوردند. برای پردازش داده‌ها از روش‌های آمار توصیفی و استنباطی

جدول ۱- خلاصه مراحل نشست‌های آموزشی برنامه آموزشی همراه با پس‌خوراندهی

نشست اول	فعالیت املاء پای تخته و ارائه پس‌خوراند گفتاری
نشست دوم	فعالیت مرور درس گذشته و ارائه پس‌خوراند گفتاری در قبال تلفظ صحیح کلمات انگلیسی
نشست سوم	فعالیت بررسی تکالیف دانش‌آموزان و ارائه پس‌خوراند نوشتاری
نشست چهارم	فعالیت جمله‌سازی با تصاویر و ارائه پس‌خوراند نگاهی، حرکتی، کلامی
نشست پنجم	فعالیت املاء کتبی، و تقویت ملموس دانش‌آموزان با پس‌خوراند گفتاری
نشست ششم	فعالیت حل تمرین‌های درس به صورت شفاهی و کتبی و ارائه پس‌خوراند در قالب گفتار خطاها و اشتباهات دانش‌آموز
نشست هفتم	فعالیت پرسش در مورد کلمات مترادف و متضاد و ارائه پس‌خوراند گفتاری
نشست هشتم	فعالیت امتحان لغات درس گذشته و ارائه پس‌خوراند نوشتاری
نشست نهم	فعالیت آزمون دستور زبان از دروس گذشته و ارائه پس‌خوراند نوشتاری و راهکارهای لازم برای پیشرفت
نشست دهم	فعالیت جمله‌سازی با کلمات و دادن پس‌خوراند گفتاری
نشست یازدهم	فعالیت تمرین مکالمه در قالب یک جمله، و ارائه پس‌خوراند گفتاری، نگاهی
نشست دوازدهم	فعالیت بازی شناخت و تمایز صداها و ارائه فوری پس‌خوراند گفتاری

نتایج بسیاری از پژوهش‌ها این یافته را که سبک اسناد مثبت (بیرونی، ناپایدار، خاص) بر عملکرد تحصیلی و بهبود انگیزه آموختن دانش‌آموزان تاثیر چشمگیر دارد مورد تایید قرار داده‌اند [۹، ۱۱، ۱۹، ۲۰]. یافته‌های ول [۲۱] نیز نشان می‌دهد که سبک اسنادی مثبت در هر سه بعد منجر به افزایش انگیزه، بهبود آموختن، و عملکرد بهتر در امتحانات و تکالیف شفاهی و کتبی می‌شود.

بررسی پیشینه تحقیقات اسنادی نشان می‌دهد که بازآموزی اسنادها در بهبود انگیزه آموختن موثر است. برای مثال، فورسترلینگ [۲۲] معتقد است تغییر در اسنادهای دانش‌آموزان عامل مهمی در انگیزه آموختن و رفتار معطوف به موفقیت آنها به شمار می‌رود. از نظر وی بازآموزی در زمینه اسناددهی نه تنها منجر به تغییراتی در باورهای منفی دانش‌آموزان می‌شود بلکه انتظار توفیق، کارایی خود، پشتکار در انجام تکلیف، عملکرد در تکلیف، و پیشرفت تحصیلی آنان را نیز افزایش می‌دهد، نکته‌ای که می‌تواند نویدبخش راه‌حلی برای مسئله افت تحصیلی و پایین بودن کیفیت آموزشی شود. به این ترتیب ضرورت پس‌خوراندهی دبیر به دانش‌آموزان نمایان می‌شود. نتایج بدست آمده در این مطالعه همسو با مطالعه کاد [۲۳] است که بهبود انگیزه آموختن را تأثیرپذیر از پس‌خوراندهی دبیر می‌داند. وی معتقد است که پس‌خوراندهی دبیر احساس امنیت، عزت نفس و پشتکار در کار دانش‌آموزان را در نشست‌های آموزشی افزایش می‌دهد.

نتیجه‌گیری

نتایج بدست آمده از پژوهش حاضر ضمن برجسته ساختن اهمیت برنامه آموزشی همراه با پس‌خوراندهی برای بهبود در انگیزه آموختن، تغییر اسنادهای بدبینانه دانش‌آموزان را دنبال می‌کند و آگاهی دبیران را نسبت به چگونگی تبیین دانش‌آموزان از رویدادها و علل موفقیت و شکست آنها افزایش می‌دهد. همچنین، نتایج پژوهش می‌تواند راهگشای متولیان آموزش و پرورش در برنامه‌ریزی و شکل‌دهی برنامه‌های مداخله‌ای به منظور بهبود انگیزه آموختن دانش‌آموزان باشد.

تشکر و قدردانی: در پایان لازم می‌دانم از همه دانش‌آموزانی که در اجرای پرسشنامه‌ها، محقق را یاری نمودند تقدیر و تشکر نمایم.

منابع

1- Borhan E, Azimi K. Applying correlation laws and cluster analysis in pathology students drop-out. Amir-

اطلاعات مربوط به تحلیل کوواریانس ابعاد سبک اسناد در سنجش پیگیری ارائه شده در جدول ۴ نشان می‌دهد که میزان F محاسبه شده معنادار است. وجود تفاوت معنادار بین ابعاد سبک اسناد در سنجش پیگیری، فرضیه دوم پژوهش را مبنی بر این که «انگیزه آموختن دانش‌آموزانی که برنامه آموزشی همراه با پس‌خوراندهی را گذرانده‌اند، بیشتر و پایدارتر از دانش‌آموزانی است که این برنامه را نگذرانده‌اند» تایید می‌کند.

بحث

برنامه آموزشی این پژوهش نشان می‌دهد که پس‌خوراندهی می‌تواند بر انگیزه آموختن دانش‌آموزان بیفزاید و منجر به تغییر اسنادهای بدبینانه آنان شود. برنامه آموزشی همراه با پس‌خوراندهی بر تغییر اسنادهای کاهنده (منفی) دانش‌آموزان استوار بوده و نتایج این پژوهش گویای آن است که پس‌خوراندهی منجر به بهبود انگیزه آموختن دانش‌آموزان در درس به خصوصی که برگزیده شده بود گردیده است، به گونه‌ای که در نمره‌های سبک اسنادی دو گروه تفاوت معناداری وجود دارد، یعنی دانش‌آموزانی که سبک اسنادی فزاینده دارند انگیزه آموختن بالایی دارند.

بررسی پایداری اثر بهبود انگیزه آموختن گویای سودمندی پس‌خوراندهی در بهبود انگیزه آموختن دانش‌آموزان در فاصله زمانی دو ماهه است. تغییر اسنادها نیز پس از ۲ ماه همچنان باقی است. براساس برنامه آموزشی این پژوهش، تغییر اسنادها تأثیرپذیر از برنامه آموزشی بوده و برنامه آموزشی همراه با پس‌خوراندهی در افزایش انگیزه آموختن موثر است. برنامه آموزشی همراه با پس‌خوراندهی برای بهبود کیفیت آموزشی طراحی شده است. این فعالیت نیازمند بازخورد سازنده دبیران به دانش‌آموزان است و دستیابی به این هدف نیازمند تلاش و تغییر در این بازخورد است که سبب بهبود واکنش‌های آموزشی دانش‌آموزان خواهد شد و از نتایج زیان‌آور پیامدهای تحصیلی پیشگیری می‌کند.

به گفته /د/نل [۵]، آموختن انگیزه می‌خواهد، چون انگیزه عامل موثری در آموختن است و کنش‌های دانش‌آموزان را در راستای برنامه‌ریزی، سازمان‌دهی، بازیابی، تصمیم‌گیری، حل مسئله و ارزیابی هدایت می‌کند. انگیزه آموختن و اسنادهایی که دانش‌آموزان دارند، دارای تأثیر دو جانبه بر یکدیگر هستند. اگر موفقیت به عامل‌های درونی مانند تلاش و توانایی اسناد داده شود، انگیزه آموختن افزایش می‌یابد، اما اگر موفقیت به بخت یا مداخله دیگران ارتباط داده شود، انگیزه آموختن کاهش می‌یابد [۱۸]. همچنین

- in the alleviation of learned helplessness. *J Pers.* 1975;31: 674-85.
- 13- Nolen-Hoeksema S, Girgus JS, Seligman MEP. Learned helplessness in children: A longitudinal study of depression, achievement and explanatory style. *J Pers Soc Psychol.* 1986;51(2):435-42.
- 14- Woolfolk A. *Educational psychology.* Englewood cliffs, NJ: Prentice-hall; 1987.
- 15- Bossert S. Effects faster feedback on the feeling self-efficacy and self-confidence. *J Educ Meas.* 1979; 74:848-56.
- 16- Bigdely E. Experimental study attributional style in model of Learned helplessness in students [Dissertation]. Tehran: Tarbiat Modares University; 1997. [Persian]
- 17- Rajabi GH, Shahany-Yeilagh M. The effects of gender and discipline on attributional styles high school students urban of Ahvaz and scale of psychometrics findings. *J Soc Sci Hum.* 2005;4(22):15-32. [Persian]
- 18- Woolfolk A. *Educational psychology* (9th Ed). Allyn and Bacom; 2004.
- 19- Alderman K. *Motivation for achievement: Possibilities for teaching and learning.* Mahwah, NJ: Lawrence Erlbaum; 2004.
- 20- Chan L. Motivational orientations and metacognitive abilities of intellectually gifted students. *Child Q.* 1996;40(4):184-93.
- 21- Thelwell RC, Lane AM, Weston NJV. Performance in academic examinations. *Pers Indiv Diff.* 2007;42(3):573-83.
- 22- Forsterling F. Attributional retraining: A review. *Psychol Bull.* 1985;98(3):495-512.
- 23- Kod E. Motivation in education. *J Educ Meas.* 2001; 43(7):32-48.
- Kabir University; The first Iranian data processing conference; 2007. [Persian]
- 2- Etemad SH. *The structure of science and technology in Iran and world* (1st Ed). Tehran: Center Publication; 1999. [Persian]
- 3- Kahnavaie M. Study and comparison causes of primary students drop-out in 2 and 3 areas Ghom urban from viewpoint women and men principals [Dissertation]. Tehran; 2001. [Persian]
- 4- Hameedy M. *Constructivism and cooperative in researching and learning.* (1st Ed). Tehran: Al-zahra University Publication; 2003. [Persian]
- 5- O, Donell AM. *Educational psychology.* Wiley; 2007.
- 6- Lippa RA. *Introduction to social psychology.* 2nd ed. California: Wadsworth Publication Company; 1990.
- 7- Ghasemi N, Fathi-Ashtiani A, Raeesi F. Attribution styles and converging-diverging learning styles in depressed and non-depressed students. *J Behav Sci.* 2009;3(2):105-11.
- 8- Dykema J, Bergbower K, Doctora JD, Peterson C. An attribution style questionnaire for general use. *J Psychoeduc Asses.* 1998;2(14):100-8.
- 9- Bridges KR. Using attributional style to predict academic performance: How does it compare to traditional methods? *Pers Indiv Diff.* 2001;31(5):723-30.
- 10- Abramson LT, Seligman MEP, Teasdale JD. Learned helplessness in humans: Critique and reformulation. *J Abnorm Psychol.* 1978;87 (11):49-74.
- 11- Nokelainen P, Tirri K, Merenti-Valimaki H. Investigating the influence of attribution styles on the development of mathematical talent. *Child Q.* 2007;51 (1):64-81.
- 12- Dweck C. The role of expectations and attributions